

HYVINVOINTIA JA TERVEYTTÄ KAIKILLE

Helsingin hyvinvointisuunnitelma 2019–2021

Toimenpiteet, seurantamittarit, oletetut vaikutukset ja vastuutahot

PAINOPISTE	TAVOITTEET yhteensä 28	Toimenpiteiden lukumäärä yhteensä 108	PAINOPISTEEN TULOSMITTARIT
1. Eriarvoisuuden vähentäminen	<ol style="list-style-type: none"> Vähennetään eriarvoisuutta kaupunkistrategian kärkihankkeilla. Kavennetaan väestöryhmien välisiä hyvinvointi- ja terveyseroja tietoon ja vaikuttavuuteen perustuvilla menetelmillä. Turvataan tulotasosta ja taustasta riippumatta yhdenvertainen palveluiden saatavuus eri väestöryhmissä Myönteisellä erityiskohtelulla edistetään yhdenvertaisten palvelujen toteutumista ja ehkäistään segregaatiokehitystä. Kehitetään yhteistyömalleja riskiryhmien etsimiseksi ja tunnistamiseksi sekä ohjaimiseksi sopivaan palveluun. Vähennetään lapsiperheköyhyyttä 	14	<ul style="list-style-type: none"> Alueiden eriytymisen indeksi Ennaltaehkäisevän toiminnan vaikuttavuus Huono-osaisuusindeksi Työttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys Varhaiskasvatuksen osallistumisaste ja laatu Ilman opiskelupaikkaa jääneet peruskoulun päättäneet
2. Liikkuva ja terveellinen kaupunki kaikille	<ol style="list-style-type: none"> Helsinkiäisten liikkuminen lisääntyy ja terveydelle haitallinen, liiallinen istuminen vähenee. Vapaa-ajan liikuntaa harrastamattomien osuus pienenee. Yhä useampi helsinkiläinen liikkuu terveytensä kannalta riittävästi. (<i>Liikkumishjelma</i>) Edistetään terveellisiä elintapoja ja tuetaan ihmisten mahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden ylläpitoon ja parantamiseen. Mahdollisuuksia luodaan pitämällä huolta olosuhteista, jotka tukevat hyvinvointia ja terveellisten valintojen tekemistä. 	17	<ul style="list-style-type: none"> Koettu terveys Koettu elämänlaatu Vapaa-ajan liikuntaa harrastavat MOVE! Fyysinen toimintakyky Kaupunkilaisten liikkuminen
3. Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen (Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma)	<ol style="list-style-type: none"> Edistetään lasten ja nuorten hyvinvointia, tuetaan lasten ja nuorten terveellisiä ja turvallisia elinympäristöjä sekä vahvistetaan vanhemmuutta. Ehkäistään lasten ja nuorten syrjäytymistä Ehkäistään ylisukupolvista ja alueellista syrjäytymistä (<i>Mukana-ohjelma</i>) Vähennetään kiusaamista ja yksinäisyyden kokemuksia. Vahvistetaan tietoperustaisuutta nuorten palvelujen suuntaamisessa ja kehittämisessä 	13	<ul style="list-style-type: none"> Työn ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret Ilman opiskelupaikkaa jääneet peruskoulun päättäneet Lasten ja nuorten osuus, joilla harrastus Lasten ja nuorten psyykinen ja sosiaalinen hyvinvointi

PAINOPISTE	TAVOITTEET yhteensä 28	Toimenpiteiden lukumäärä yhteensä 108	PAINOPISTEEN TULOSMITTARIT
4. Ikääntyneiden toimintakyvyn ja osallisuuden vahvistaminen (Stadin ikäohjelma)	1. Vahvistetaan ikääntyneen väestön hyvinvointia ja toimintakykyä.	33	<ul style="list-style-type: none"> • Koettu terveys • Koettu yksinäisyys • Koettu elämänlaatu • Käyttäjätyytyväisyys kaupungin digitaalisiin palveluihin • Asukasosallisuuden toteutuminen
	2. Vahvistetaan ikääntyneen väestön mahdollisuuksia tiedonsaantiin ja tuetaan heidän digitaitojensa kehittymistä.		
	3. Tuetaan ikääntyneen väestön mahdollisuuksia aktiiviseen osallistumiseen ja vaikuttamiseen.		
	4. Kehitetään ikääntyneen väestön asumisoloja ja kotona asumisen mahdollisuuksia sekä turvataan heidän mahdollisuutensa hyvään arkeen ja liikkumiseen lähiympäristösään.		
	5. Parannetaan ikääntyneelle väestölle tarjottavien palvelujen laatua ja pyritään huomioidaan entistä paremmin heidän tarpeensa palvelutuotannossa.		
	6. Kehitetään kaupungin toimintaa ja palveluita entistä muististävällisemmiksi.		
5. Mielen hyvinvoinnin ja päihteettömyyden edistäminen	1. Helsinkiläisten mielen hyvinvointi lisääntyy.	10 (PAKKA kokonaisuus sisältää useita toimenpiteitä)	<ul style="list-style-type: none"> • Koettu elämänlaatu • Eri väestöryhmien päihteiden käyttö • Lasten ja nuorten kokemus kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus • Alkoholia humalahakuisesti käyttävien osuus
	2. Vähennetään alkoholin, tupakkatuotteiden, huumausaineiden ja muiden päihtymiseen käytettävien aineiden sekä rahapelaamisen aiheuttamia haittoja.		
	3. Edistetään savuttomia ja nikotiinittomia arkiympäristöjä.		
6. Elävät, omaleimaiset ja turvalliset kaupunginosat	1. Kehitetään keskustan ja kaupunginosien elinvoimaisuutta	15	<ul style="list-style-type: none"> • Koettu turvallisuus • Asukasviihtyvyys • Pyöräliikenteen määrä automaattilaskentapisteissä • Saavutettavuus asukkaiden näkökulmasta • Asiakaskokemus/palvelu-tyytyväisyys
	2. Edistetään liikkumisen sujuvuutta kestävillä kulkumuodoilla		
	3. Edistetään viherverkoston ja puistojen monipuolisuutta sekä ulkoliikuntaa ja viherympäristössä oleskelua.		
	4. Mahdollistetaan kaikille helsinkiläisille osallistuminen kulttuuri- ja harrastustoimintaan.		
	5. Edistetään toimenpiteitä, joilla lisätään arkiympäristön turvallisuutta ja viihtyisyyttä kaikissa kaupunginosissa.		
	6. Ehkäistään tapaturmia ja lähisuhteissa tapahtuvaa väkivaltaa		

1. Eriarvoisuuden vähentäminen

Kohderyhmä	Toimenpiteet	Asiat TA, TOSU tai yhteenveto- taulukossa	Seurantamittarit ja tietolähde	Oletettu vaikutus	Vastuutaho Päävastuutaho kursivilla
Tavoite 1: Vähennetään eriarvoisuutta kaupunkistrategian kärkihankkeilla					
Kaikki Helsinki-läiset	Kärkihankkeet Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen ja koordinointi (Stadin HYTE) Mukana-ohjelma Liikkumisohjelma	Kyllä	<i>Kärkihankkeiden oma arviointitieto ja työn edistymisen arviointi kaupungin johtoryhmässä.</i> <i>Toimialojen toimintasuunnitelmien arviointitieto.</i>	Toimiva kaupunki näkyy konkreettisina tekoina ja arkea helpottavina asioina ihmisten jokapäiväisessä elämässä.	<i>Kaupungin johtoryhmä</i>
Tavoite 2: Kavennetaan väestöryhmien välisiä hyvinvointi- ja terveyseroja tietoon ja vaikuttavuuteen perustuvilla menetelmillä					
Kaikki Helsinki-läiset	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen verkostoa ja toimintamalleja kehitetään.	Kyllä	HYTE-verkoston toiminnan seuranta. <i>HYTE koordinoinnin seuranta.</i>	HYTEN toimintamallit ovat vaikuttavia ja oikea-aikaisia ja helsinkiläisten hyvinvointi ja terveyserot kaventuvat.	<i>HYTE ohjausryhmä, asiantuntijaryhmä ja sihteeristö</i> <i>Kaupunginkanslia, Talous- ja suunnitteluosasto</i>
Päätöksentekijät ja toimialojen asiantuntijat	Kehitetään vuosittaista hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen raportointia sekä hyödynnetään paremmin väestöryhmien terveys- ja hyvinvointitietoa osana HYTE-työtä.	Kyllä	Vuosittainen Hyte raportti on tuotettu ja käsitelty. Raporttien tietojen perusteella on suunnattu tavoitteita ja toimenpiteitä. <i>Hyten oma seuranta</i>		<i>HYTE ohjausryhmä, asiantuntijaryhmä ja sihteeristö</i> <i>Kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus ja -tilastotyksikkö</i> Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala Kaupunkiympäristön toimiala Sosiaali- ja terveystoimiala
	Kaupunginkansliassa toteutetaan data-analytiikan menetelmillä kaupunkistrategiaan tai kaupunkikokonaisuuteen liittyviä kokeiluja vuoden 2019 aikana. Kokeiluissa yhdistetään uusillamenetelmillä kaupungin sisäisiä tai ulkoisia tietovarantoja, joita ei ole aiemmin yhdistetty.	Kyllä	Data-analytiikan kokeilun tulokset arvioidaan osana yksikön toimintaa.		<i>Kaupunginkanslia, talous- ja suunnitteluosasto</i>

Kohderyhmä	Toimenpiteet	Asiat TA, TOSU tai yhteenvedotaulukossa	Seurantamittarit ja tietolähde	Oletettu vaikutus	Vastuutaho Päävastuutaho kursivilla
Kaupungin päätösvalmistelijat, lautakunnat, kaupunginhallitus ja kaupunginvaltuusto	Päätösten vaikutusten ennakoarviointimallia kehitetään ja systematisoidaan. Kootaan tietoa toimivista ennakoarviointimalleistaja tuotetaan kaupunkitasoinen yleisohjeistus.	Ei	Toimintamalli on kuvattu päätösvalmistelijan käsikirjaan. <i>Kaupunginkanslian oma arviointitieto</i>	HYTen toimintamallit ovat vaikuttavia ja oikea-aikaisia ja helsinkiläisten hyvinvointi ja terveyserot kaventuvat.	<i>Kaupunginkanslia</i> Kasvatuksen- ja koulutuksen toimiala Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala Kaupunkiympäristön toimiala Sosiaali- ja terveystoimiala
Tavoite 3: Turvataan tulotasosta ja taustasta riippumatta yhdenvertainen palveluiden saatavuus eri väestöryhmissä					
Kaikki helsinkiläiset ja erityisesti maahanmuuttaja-taustaiset	Toteutetaan kaupunkitasoista kotouttamisohjelmaa 2018-2021.	Kyllä	<i>Ohjelman oma seuranta ja arviointitieto</i>	Maahanmuuttajataustaisten helsinkiläisten ja kantäväestön hyvinvointi- ja terveyserot kaventuvat.	<i>Kaupunginkanslia, Elinkeino-osasto, Maahanmuutto- ja työllisyysyksikkö</i>
	Toteutetaan maahanmuuttajien kasvatuksen ja koulutuksen kehittämissuunnitelma 2018-2021. Teemat: oppimisen edellytykset ja tuki, ohjaus, neuvonta ja siirtymät sekä osaamisen kehittäminen ja rekrytointi.	Kyllä	<i>Ohjelman oma seuranta ja arviointitieto</i>		<i>Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala</i>
Lapset, nuoret ja perheet	Maksuton varhaiskasvatus 5-vuotiaille (4h/pvä)	Kyllä	Varhaiskasvatuksen osallistumisaste (<i>strategiamittari</i>)	Laadukas varhaiskasvatus lisää kestäväää kasvua ja hyvinvointia sekä vähentää eriarvoisuutta. Maksuttomat palvelut tavoittavat syrjäytymisriskissä olevia lapsia.	<i>Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala</i>
Nuoret	Toteutetaan koulutustakuuta. Perusopetuksen opinto-ohjauksen lisäksi keskeisiä toimia koulutustakuun varmistamiseksi ovat Stadin ammattiopiston Bryggan palvelut mukaan lukien avoimet opinnot, nuorten työpaikat sekä kaupungin yhteinen Ohjaamo-palvelu.	Kyllä	Ilman opiskelupaikkaa jääneiden peruskoulun päättäneiden osuus. (<i>strategiamittari</i>)	Nuorilla on katkeamaton opinpolku perusopetuksesta toiselle asteelle sekä mahdollisuus elinikäiseen oppimiseen. Ohjauksen vahvistaminen ja joustavien vaihtoehtojen tarjoaminen turvaavat kaikkien nuorten toiselle asteelle siirtymistä ja opintoihin kiinnittymistä.	<i>Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala</i>

Kohderyhmä	Toimenpiteet	Asiat TA, TOSU tai yhteenveto- taulukossa	Seurantamittarit ja tietolähde	Oletettu vaikutus	Vastuutaho Päävastuutaho kursivilla
Tavoite 4: Myönteisellä erityiskohtelulla edistetään yhdenvertaisten palvelujen toteutumista ja ehkäistään segregatiokehitystä					
Lapset, nuoret ja perheet	Koulujen ja varhaiskasvatuksen laskentamalleja kehitetään ja vaikutuksia arvioidaan. Rahoitusta jatketaan suomen- ja ruotsinkielisessä perusopetuksessa ja lu-kiokoulutuksessa sekä suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa edelleen ja sitä on laajennettu ruotsinkieliseen varhaiskasvatukseen sekä ammatilliseen koulutukseen.	Kyllä	Rahoituksen jakoperusteita seurataan ja raportoidaan rahoituksen käyttökohteista. <i>Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan toimintasuunnitelman arviointitieto.</i> <i>Kaupunkitutkimus ja -tilastot yksikön arviointitieto</i>	Tasa-arvoiset ja alueellisesti kohdennetut varhaiskasvatus-, koulutus- sekä sosiaali- ja terveystoimintatilat ehkäisevät eriarvoistumista.	<i>Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala</i> Kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus ja -tilastot
	Kaupunkitutkimus- ja tilastot yksikön ja sosiaali- ja terveystoimen yhteistyönä tehdään ehdotus mallista, jonka avulla voidaan jakaa tarveperusteista lisärahoitusta SOTE palveluihin alueittaisten sosioekonomisten tunnuslukujen perusteella. Hankkeessa tuotetaan kirjallisuuskatsaus sosioekonomisten tekijöiden ja terveyserojen välisestä yhteydestä sekä tuotetaan esimerkkinä lasten ja nuorten palveluihin liittyen. Otetaan käyttöön lapsiperheiden palveluihin myönteisen erityiskohtelun indikaattorit ja niiden ohjaamana toteutetaan palvelujen ja voimavarojen vaikuttavaa lisäämistä ja kohdentamista.	Kyllä	Toimenpiteen toteutus ja vaikutus <i>Sosiaali- ja terveystoimialan käyttösuunnitelman arviointitieto</i> <i>Kaupunkitutkimus ja -tilastot yksikön arviointitieto</i>		<i>Sosiaali- ja terveystoimiala</i> Kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus ja -tilastot
Tavoite 5: Kehitetään yhteistyömalleja riskiryhmien etsimiseksi ja tunnistamiseksi sekä ohjaamiseksi sopivaan palveluun					
Helsinkiläiset	Laajennetaan ydinprosessien mukaiset toimintamallit koko kaupunkiin. Riskiryhmien etsimisessä ja tunnistamisessa otetaan käyttöön Lapsiperheiden tuen tunnistamisen mallin ja käytetään muita systemaattisia tapoja etsiä ja tunnistaa riskiryhmiä. Riskiryhmien etsimiseen ja tunnistamiseen sosiaali- ja terveystoimen ulkopuolella kehitetään työmenetelmiä ja yhteistyömalleja yhdessä esimerkiksi järjestöjen ja muiden viranomaisten kanssa.	Kyllä	Riskiryhmien etsimiseen ja tunnistamiseen sosiaali- ja terveystoimissa ja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa on otettu käyttöön työmenetelmiä ja yhteistyömalleja. <i>Toimialan oma arviointitieto.</i>	Riskejä tunnistetaan aikaisemmin ja tukea tarjotaan aiemmin. Keinot on kehitetty ja käytössä.	Sosiaali- ja terveystoimiala

Kohderyhmä	Toimenpiteet	Asiat TA, TOSU tai yhteenveto- taulukossa	Seurantamittarit ja tietolähde	Oletettu vaikutus	Vastuutaho Päävastuutaho kursivilla
Tavoite 6: Vähennetään lapsiperheköyhyyttä					
Lapset ja lapsiperheet	Vahvistetaan neuvolan, oppilashuollon, nuorten palvelujen ja aikuissosiaalityön yhteistä työtä.	Kyllä	Toimenpiteen toteutus ja vaikutus <i>Sosiaali- ja terveystoimialan käyttösuunnitelman arviointitieto</i> Lapsiperheet toimeentulotuen asiakkaina ja heistä ehkäisevää toimeentulotukea saavien määrä ja osuus sekä yhteisten asiakkaiden määrä poikkeileikkaustietona kaksi kertaa vuodessa. <i>Sote-tilastot, KELA</i>	Eri toimijoiden yhteistyöllä tunnistetaan köyhyyden aiheuttamia riskitekijöitä ja apu ja tuki tulee riittävän ajoissa. Ilmiön riittävä tietopohja mahdollistaa tiedolla johtamisen ja kehittämisen.	<i>Sosiaali- ja terveystoimiala</i> Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala
	Tilasto- ja tutkimushanke helsinkiläisten pienituloisuu- desta ja toimeentulovaikeuksista. Osana tätä hanketta tuotetaan tietoa lapsiperheköyhyydestä Helsingissä verrattuna muuhun pääkaupunkiseutuun.	Kyllä	Artikkeli julkaistu <i>Kaupunkitutkimus- ja tilastot- yksikön julkaisutieto</i>		<i>Kaupunginkanslia, Kaupunki- tutkimus- ja tilastotyksikkö</i>

2. Liikkuva ja terveellinen kaupunki kaikille

Kohderyhmä	Toimenpiteet	Asiat TA, TOSU tai yhteenveto-taulukoissa	Seurantamittarit ja tietolähde (tietolähteenä liikkumishojelman, sutjakka stadin sekä ravitsemushoidon neuvotelukunnan keräämä arviointitieto)	Oletettu vaikutus	Vastuutaho Päävastuutaho kursivilla
Päätavoite 1. Helsingiläisten liikkuminen lisääntyy ja terveydelle haitallinen liiallinen istuminen vähenee. Yhä useampi helsinkiläinen liikkuu terveytensä kannalta riittävästi. Toteutus: Liikkumishojelma ja pyöräilyn edistämishojelma					
Alatavoite 1. Suositusten mukaan liikkuvien alle kouluikäisten lasten osuus kasvaa nykyisestä 10-20 prosentista 40 prosenttiin seuraavan viiden vuoden aikana. Pienten lasten motoriset perustaidot paranevat kansallisessa vertailussa					
Alle kouluikäiset	<p>Kaikki Helsingin varhaiskasvatusyksiköt ovat valtakunnallisen Ilo kasvaa liikkuen -ohjelman piirissä vuoden 2021 loppuun mennessä.</p> <p>Kaikissa leikkipuistojen eri-ikäisten toiminnoissa on mukana liikkumisen elementti.</p> <p>Tuotetaan vuoden 2019 aikana kahdelle Helsingin alueelle ja 2020 kaikille Helsingin alueille kulttuurin ja vapaa-ajan palveluista palvelutarjotin päiväkodeille ja kouluille.</p>	Kyllä	<p>Ilo kasvaa liikkuen -ohjelmassa mukana olevien varhaiskasvatusyksiköiden määrä (kpl) ja osuus (%) kasko, toiminnan seuranta</p> <p>Suunnitelmat ja toteutukset on kirjattu yksiköiden toimintasuunnitelmiin. kasko, toiminnan seuranta</p> <p>Palvelutarjottimen vaikutukset pilotoituilla alueilla</p>	Pienet lapset omaksuvat liikunnalliset perustaidot ja -tottumukset.	<p>Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala</p> <p>Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala</p> <p><i>Liikkumishojelma</i></p>
Alatavoite 2. Suositusten mukaan liikkuvien peruskoululaisten osuus nousee 30 prosentista 50 prosenttiin seuraavan viiden vuoden aikana					
Peruskouluikäiset	Iltapäivätoiminnan yksiköissä on koululaisille päivittäistä ulkoilua	Kyllä	Suunnitelmat ja toteutukset kirjattu yksiköiden toimintasuunnitelmiin.	Lasten ja nuorten terveys, fyysinen toimintakyky ja oppimisvalmiudet vahvistuvat.	<p>Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala</p> <p>Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala</p> <p><i>Liikkumishojelma</i></p>

Kohderyhmä	Toimenpiteet	Asiat TA, TOSU tai yhteenveto-taulukoissa	Seurantamittarit ja tietolähde <i>(tietolähteenä liikkumisohjelman, sutjakka stadin sekä ravitsemushoidon neuvottelukunnan keräämä arviointitieto)</i>	Oletettu vaikutus	Vastuutaho <i>Päävastuutaho kursivilla</i>
	<p>Kouluterveydenhuollossa kehitetään ja kokeillaan menetelmiä hyvän arkirytmien ja terveellisten elämäntapojen tueksi.</p> <p>Lisätään niiden koulujen osuutta, joissa järjestetään liikunnallista harrastustoimintaa.</p> <p>Rakennetaan digitaalinen harrastuspassi.</p> <p>Avustukset matalan kynnyksen harrastustoiminnan kehittämiseen noin 900 000 euroa vuodessa.</p>	Kyllä	<p>ISO-BMI (ylipaino) ja koulun hyvinvointiprofili (lasten ja nuorten psyykinen hyvinvointi)</p> <p>Koulujen määrä (%), joissa on liikunnallista harrastustoimintaa</p> <p>Passin käyttöönotto</p> <p>Uusien toimintamallien ja hankkeissa liikkuvien määrä</p>	Lasten ja nuorten terveys, fyysinen toimintakyky ja oppimisvalmiudet vahvistuvat.	<p>Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala</p> <p>Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala</p> <p><i>Liikkumisohjelma</i></p>
Alatavoite 3. Suositusten mukaan liikkuvien toisen asteen opiskelijoiden osuus nousee 20 prosentista 30 prosenttiin seuraavan viiden vuoden aikana					
Toisen asteen opiskelijat	<p>Liikkuva opiskelu -ohjelma laajenee kolmesta pilottilukiossa kuuteen lukioon lukuvuonna 2019–20.</p> <p>Liikkuva opiskelu -ohjelma laajenee ammatillisen koulutuksen puolella kaikille viidelle kampukselle vuoden 2019 loppuun mennessä.</p>	Kyllä	<p>Ohjelmassa mukana olevien lukioiden määrä ja toiminnan kehittyminen (ohjelman nykytilan arviointi)</p> <p>Ohjelmassa mukana olevien ammatillisten oppilaitosten määrä ja toiminnan kehittyminen (ohjelman nykytilan arviointi)</p>	Lasten ja nuorten terveys, fyysinen toimintakyky ja oppimisvalmiudet vahvistuvat.	<p>Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala</p> <p>Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala</p> <p><i>Liikkumisohjelma</i></p>
Alatavoite 4. Suositusten mukaan liikkuvien osuus kasvaa noin 5 prosentista 20 prosenttiin seuraavan viiden vuoden aikana					
Ikääntyneet ja iäkkäät	<p>Toteutetaan vuoden kestävä innovaatioprojekti Bloomberg Philanthropies -säätiön ja Harvardin yliopiston kanssa ikäihmisten liikkumisesta.</p> <p>Luodaan toimiva palveluketju ikääntyneiden ja iäkkäiden arkiaktiivisuuden ja liikunnan edistämiseen ja selkeytetään ikääntyneiden ja iäkkäiden liikuntapalveluiden tuottamisen roolit.</p> <p>Laajennetaan liikkumissopimuksen käyttöä kotihoidossa siten, että vähintään 70 %:lle säännöllisen kotihoidon asiakkaista on tehty liikkumissopimus.</p>	Kyllä	<p>Innovaatioprojekti toteutettu</p> <p>Alatyöryhmä perustettu.</p> <p>Liikkumissopimus tehty (%) säännöllisen kotihoidon asiakkaista</p>	Ikääntyneiden ja iäkkäiden fyysinen toimintakyky, koettu terveys ja elämänlaatu paranevat.	<p>Kaikki toimialat</p> <p>Sosiaali- ja terveystoimiala</p> <p>Kulttuuri ja vapaa-ajan toimiala</p> <p><i>Liikkumisohjelma</i></p>
Alatavoite 5. Liikkumisen rooli sairauksien ennaltaehkäisyssä, hoidossa ja kuntoutuksessa vahvistuu					
Kohdennetut palvelut	Luodaan toimiva palvelupolku niiden henkilöiden arkiaktiivisuuden ja liikunnan edistämiseen, joilla on vamman, sairauden tai muun toimintakyvyn heikentymisen tai sosiaalisen tilanteen vuoksi vaikea osallistua.	Kyllä	Alatyöryhmä perustettu	Palveluiden käyttäjien terveys ja toimintakyky paranevat.	<p>Sosiaali- ja terveystoimiala</p> <p>Kulttuuri ja vapaa-ajan toimiala</p> <p><i>Liikkumisohjelma</i></p>

Kohderyhmä	Toimenpiteet	Asiat TA, TOSU tai yhteenveto- taulukoissa	Seurantamittarit ja tietolähde <i>(tietolähteenä liikkumisohjelman, sutjakka stadin sekä ravitsemushoidon neuvotelukunnan keräämä arviointitieto)</i>	Oletettu vaikutus	Vastuutaho <i>Päävastuutaho kursivilla</i>
Alatavoite 6. Kaupunkiympäristö, liikunta ja kulttuuritarjonta on liikkumiseen kannustavaa tasapuolisesti eri alueilla					
Kaikki kaupunkilaiset	Laaditaan suunnitteluperiaatteet kulttuurin ja vapaa-ajan olosuhteiden rakentamiseen	Kyllä	Suunnitteluperiaatteet on laadittu.	Liikkuminen koetaan helpoksi ja vaivattomaksi arjen valinnaksi.	Kulttuuri ja vapaa-ajan toimiala Kaupunkiympäristön toimiala <i>Liikkumisohjelma</i>
	Edistetään kävelyä ja pyöräilyä: päivitetään pyöräliikenteen edistämishjelma, rakennetaan 3 000 uutta pyörätelinettä yleisille katualueilla ja rakennetaan 75 kilometriä kantakaupungin pyöräliikenteen tavoiteverkkoa.		Ohjelman valmistuminen, rakennettujen pyörätelineiden ja pyöräväylien määrä.	Kävelyn ja pyöräilyn kulkumuo- to osuus nousee ja pyöräily- määrät kasvavat sähköisissä laskentapisteissä.	
	Koulujen pihoja kehitetään liikkumiseen innostaviksi. Pihojen toiminnallisuuden ja monikäyttöisyyden tila kar- toitetaan. Kymmenen koulunpihan liikkumisolosuhteita paranetaan vuodelle 2019 myönnettylle lisärahoituksella.		Kartoituksen valmistuminen, %-osuus kunnostusta vaati- vista koulunpihoista, kunnos- tettujen koulunpihojen määrä (kpl)/ vuosi	Koulunpihojen toiminnalli- suuden ja monikäyttöisyyden edellytyksen paranevat niin koulujen toiminnassa, har- rastuskäytössä kuin nuorten ja perheiden omatoimisessa käytössä myös koulupäivien ulkopuolella.	Kaupunkiympäristön toimiala Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala Kulttuurin ja vapaa-ajan toi- miala <i>Liikkumisohjelma</i>
Päätavoite 2. Edistetään terveellisiä elintapoja ja tuetaan ihmisten mahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden ylläpitoon ja parantamiseen. Mahdollisuuksia luodaan pitämällä huolta olosuhteista, jotka tukevat hyvinvointia ja terveellisten valintojen tekemistä					
Alatavoite 7. Ylipainoisten 4-vuotiaiden määrä vähenee sekä perheiden terveelliset ruokatottumukset lisääntyvät					
Lapsiperheet	Neuvokas perhe toimintamallin kehittäminen sekä Perheen tuki -sivuston kehittäminen	Kyllä	ISO-BMI (lasten painoindeksi) Käyttäjämäärien seuranta <i>Soten tilastot</i>	Ylipainoisten 4 vuotiaiden määrä vähenee	Sosiaali- ja terveystoimiala, lastenneuvolat <i>Sutjakka Stadi</i>
Alatavoite 8. Kouluruokailun käyttöaste nousee ja terveelliset ruokailutottumukset ja säännöllinen ruokarytmi paranee					
Koululaiset ja opiskelijat	Puututaan ylipainoon ajoissa. Ravitsemusosaamisen vahvistaminen ruokaraatien ja kouluterveydenhuollon yhteistyönä. Ruokaraatien ja ravintolatoimikunnan toiminnan mahdollistaminen ja kehittäminen. Ruokalis- tan yhteiskehittäminen ruokaraatien ja ravintolatoimikuntien kanssa.	Kyllä	Kouluruokailun käyttöaste <i>Kouluterveyskysely</i>	Kouluruokailun käyttöaste nousee 10–20 %, suunnitellun ateriakokonaisuuden syövien määrä nousee	<i>Sosiaali ja terveystoimiala, kouluterveydenhuolto Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, Ruokaraadit ja ravin- tolatoimikunnat Palvelukeskus Helsinki Ravitsemushoidon neuvotte- lukunta</i>

Kohderyhmä	Toimenpiteet	Asiat TA, TOSU tai yhteenveto-taulukoissa	Seurantamittarit ja tietolähde (tietolähteenä liikkumisohjelman, sutjakka stadin sekä ravitsemushoidon neuvottelukunnan keräämä arviointitieto)	Oletettu vaikutus	Vastuutaho Päävastuutaho kursivilla
Alatavoite 9. Lihavuuden ehkäisy ja lihavuuden hoitopolun kehittäminen					
Aikuisväestö	Terve Elämä -ryhmät, mielenterveyspotilaiden ryhmät, digitaalisten palvelujen kehittäminen ja käyttöönotto	Kyllä	Terveysindikaattoreissa tapahtuu positiivisia muutoksia: paino, vyötärön ympäryys, verenpaine, HbA1c (pitkäaikainen sokeritasapainon mittari), LDL (tietty kolesterolin mittari), ns. ”paha” kolesteroli, BDI (depressiomittari), AUDIT (alkoholin käytön mittari) <i>Soten tilastot</i>	Terveysindikaattoreissa tapahtuu positiivisia muutoksia	Sosiaali ja terveystoimiala, terveysasemat <i>Sutjakka Stadi</i>
Alatavoite 10. Vajaaravitsemuksen ehkäisy ja toimintakyvyn ylläpitäminen					
Ikääntyneet	Henkilökunnan ravitsemusosaaminen kehittäminen ja ravitsemushoitopolun kehittäminen ja hyödyntäminen	Kyllä	MNA (lääkkäiden ravitsemusarvion mittari), RAI (laaja asiakkaan toimintakyvyn mittari) <i>Soten tilastot</i>	Vajaaravitsemuksen riskissä olevien määrä on vähentynyt	Sosiaali ja terveystoimiala <i>Ravitsemushoidon neuvottelukunta</i>
Alatavoite 11. Edistetään terveellisiä elintapoja tukemalla ihmisten mahdollisuuksia suun terveydenhuollon ylläpitoon ja parantamiseen					
Lapsiperheet	Suun terveydenhuollon palvelujen saatavuutta parannetaan osana Neuvola päiväkodissa -toimintamallin laajentamista koko kaupungin laajuiseksi. Yksivuotiaiden suun terveystarkastukset ja terveyden edistäminen perhekeskukissa yhdessä terveydenhoitajan kanssa. 1. luokkalaisten suun terveystarkastukset koululla yhdessä kouluterveydenhoitajan kanssa.	Kyllä	Yksivuotiaiden, kolmevuotiaiden sekä 1. luokkalaisten suun terveystarkastusten peittävyys. Osuus yksivuotiaiden sekä 1. luokkalaisten suun terveystarkastuksista, jotka toteutettu yhdessä terveydenhoitajan kanssa. <i>Soten tilastot</i>	Lapsiperheiden suun terveydenhuollon palvelujen saatavuus paranee. Monialaisella ja moniammatillisella työllä tavoitetaan asiakkaita, jotka eivät hakeudu tavanomaisten palveluiden piiriin.	Sosiaali ja terveystoimiala Perheiden sosiaalipalvelut <i>Suun terveydenhuolto</i> Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala
Ikääntyneet	Kehitetään ikääntyneiden suun terveystarpeita. Kalasataman terveys- ja hyvinvointikeskuksen hammashoitola ja Kinaporin monipuolinen palvelukeskus, Helppi Seniori pilotoivat moniammatillisia suugeriatriisiä tiimejä osana monipuolisen palvelukeskuksen toimintamallia.	Kyllä	Monialainen suugeriatriininen tiimi ja toimintamalli on luotu <i>Toimialan oma arviointitieto</i> Tiimien toimintatapojen kehittyminen ja yhteistyön lisääntyminen <i>Toimialan oma arviointitieto</i>	Tunnistetaan paremmin ikääntyneiden suunterveyspalveluiden erityispiirteet monialaisesti. Monialaisella ja moniammatillisella työllä on tavoitettu asiakkaita, jotka eivät hakeudu ajoissa tavanomaisten palvelujen piiriin.	Sosiaali ja terveystoimiala <i>Suun terveydenhuolto</i> <i>Helppi Seniori</i>

3. Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy

Kohderyhmä	Toimenpiteet	Asiat TA, TOSU tai yhteenveto-taulukossa	Seurantamittarit ja tietolähde	Oletettu vaikutus	Vastuutaho Päävastuutaho kursiiivilla
Tavoite 1. Edistetään lasten ja nuorten hyvinvointia, tuetaan lasten ja nuorten terveellisiä ja turvallisia elinympäristöjä sekä vahvistetaan vanhemmuutta					
Lapset, nuoret ja perheet	Lisätään yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutusta edistävää harraste- ja vapaa-ajan toimintaa kouluihin ja muihin lasten ja perheen arkiympäristöihin.	Kyllä	Lasten ja nuorten yksinäisyys <i>Kouluterveyskysely</i> Lasten harrastamisen määrä <i>Kouluterveyskysely</i> Alueelliset erot lasten harrastamisessa <i>Kouluterveyskysely</i> <i>Toimialojen toimintasuunnitelmien arviointitieto.</i>	Lasten ja nuorten yksinäisyys on vähentynyt. Lasten ja nuorten harrastamisen määrä on kasvanut. Harrastamisen alueelliset erot ovat kaventuneet	<i>Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala</i> Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala Sosiaali- ja terveystoimiala
	Tuotetaan kulttuurin ja liikunnan palvelutarjotin peruskouluille ja päiväkodeille kahdella Helsingin alueella (Malminkartano/Kannelmäki ja Vuosaari).	Kyllä			<i>Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala</i> Sosiaali- ja terveystoimiala
	Kulttuuripalveluita tuodaan osaksi perhekeskuksia sekä varhaiskasvatusta. Tavoitteena on tavoittaa yksi kokonainen ikäluokka vanhempineen sekä järjestää kuntouttavaa toimintaa kohdennetulle kohderyhmälle.	Kyllä			Sosiaali- ja terveystoimiala Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
	Varmistetaan lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmassa (LAPE) kehitettyjen toimintamallien ja yhteistyörakenteiden siirtyminen käytäntöön.	Kyllä			Lapsille, nuorille ja perheille tarjottavat palvelut ovat monipuolistuneet ja parantunut. <i>Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala</i> Sosiaali- ja terveystoimiala

Kohderyhmä	Toimenpiteet	Asiat TA, TOSU tai yhteenveto-taulukossa	Seurantamittarit ja tietolähde	Oletettu vaikutus	Vastuutaho Päävastuutaho kursivilla
Tavoite 2. Ehkäistään lasten ja nuorten syrjäytymistä					
Yli 12-vuotiaat lapset ja nuoret	Vahvistetaan yli 12-vuotiaille lapsille ja nuorille päihde- ja mielenterveystyön palveluja ja toimintamalleja ja riskiryhmässä olevat nuoret kiinnitetään hoitopolkuihin.	Kyllä	Palvelujen kehittyminen <i>Toimialojen toimintasuunnitelmien arviointitieto</i>	Yli 12-vuotiaiden perustason päihde- ja mielenterveyspalveluja on kehitetty.	Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala
	Vahvistetaan nuorille tarjottavia matalan kynnyksen sosiaali- ja terveyspalveluja kuten liikkuvaa mielenterveystyötä.	Kyllä	Lasten ja nuorten sosiaalinen ja psyykinen hyvinvointi <i>Kouluterveyskysely</i> Lastensuojeluilmoitusten määrä joissa synä nuoren päihde- ja mielenterveysongelmat <i>Sote tilastot</i>	Lasten ja nuorten sosiaalinen ja psyykinen hyvinvointi on kohentunut. Lapset ja nuoret ovat saaneet apua mielenterveys- ja päihdeongelmiin oikea-aikaisesti ja oireiluun sopivalla tavalla. Kodin ulkopuolelle päihde- ja mielenterveysongelmien vuoksi sijoitettujen määrä on vähentynyt.	Mukana-ohjelma Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala <i>Sosiaali- ja terveystoimiala</i> HUS
Lasten ja nuorten peruspalvelujen työntekijät	Vahvistetaan henkilöstön osaamista ja koulutetaan peruspalveluiden työntekijöille lasten ja nuorten mielenterveyttä edistävää toimintamalli.	Kyllä	Tarjotun koulutuksen määrä sekä osallistuneiden määrä <i>Tilaisuuksissa kerätyt tiedot</i>	Mielenterveyskoulutusta saaneiden perustason työntekijöiden määrä on kasvanut.	
Lapset ja nuoret	Toimialoja ylittävät asiantuntijaryhmät kehittävät ennakoivia ratkaisuja kouluihin oppilaitoksiin, joissa on erityisiä mielen hyvinvointiin liittyviä haasteita. Työssä hyödynnetään LAPE-hankkeessa kehitettyjä toimintamalleja. Kehitetyt toimintatavat sovelletaan kaikkiin kouluihin. Kouluissa ja oppilaitoksissa osallistetaan oppilaat ja opiskelijat oman opiskelunsa ja oppimisympäristön sekä koulun yleisen hyvinvoinnin ja turvallisuuden suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Oppilas- ja opiskeluhoollon toteuttamisen ja kehittämisen koulukohtainen oppilas- tai opiskelijahuoltosuunnitelma tehdään yhteistyössä koulun henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa.	Kyllä	Lasten ja nuorten kokemus kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus <i>Kouluterveyskysely</i> Osallisuuskokemukset <i>Kouluterveyskysely</i> Possaolojen seuranta (<i>Wilma</i>) <i>Prosessimittari (TEA-viisari)</i> Poissaoloihin puuttumisen käytännöt, perusopetus ja lukio <i>Prosessimittari (TEA-viisari)</i> oppilashuoltosuunnitelmien sisällön kuvaukset, perusopetus ja lukio <i>Prosessimittari (TEA-viisari)</i> Oppilaiden vaikutusmahdollisuudet	Lasten ja nuorten mielen hyvinvointi on lisääntynyt. Poissaolot ovat vähentyneet ja opinnot ovat edenneet. Hoitopolut toimivat nopeasti ja tuki koululla toteutuu heti ja jatkuu suunnitellusti.	<i>Opiskeluhoollon ohjausryhmä</i> Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala Sosiaali- ja terveystoimiala

Kohderyhmä	Toimenpiteet	Asiat TA, TOSU tai yhteenveto-taulukossa	Seurantamittarit ja tietolähde	Oletettu vaikutus	Vastuutaho Päävastuutaho kursivilla
Tavoite 3. Ehkäistään ylisukupolvista ja alueellista syrjäytymistä					
	Ylisukupolvisia lastensuojeluasiakkuuksia ehkäistään kehittämällä ja kohdentamalla ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä riskissä oleville lapsille ja perheille, joissa vanhemmillä on ollut lastensuojeluasiakkuus tai perheessä on tunnistettavissa kasaantuvaa huono-osaisuutta. Toimenpide pilotoidaan yhdellä Helsingin alueella. Valmistelussa selvitetään Lapset SIB -vaikuttavuusinvestoinnin mallia, jossa yksityisen sijoittajan varoilla toteutetaan ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä ja kaupunki maksaa vasta tulokista. Vaihtoehtoisesti alueesta kerättyä tietoa voidaan hyödyntää kaupungin omissa toimenpiteissä muilla rahoitusmalleilla.	Kyllä	Periytyneiden lastensuojeluasiakkuuksien määrä alueella Alueen oppimistulokset ja tulotaso Alueen työttömien määrä Poliisin interventioiden määrä alueella <i>Ktt, tietolähteet, poliisin tilastot</i>	Lastensuojeluasiakkuuksien periytyminen on vähentynyt valitulla alueella n. 8-12 vuoden seuranta-aikana.	<i>Mukana-ohjelma yhteistyössä toimialojen kanssa</i> Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala Sosiaali- ja terveystoimiala Kaupunginkanslia, talous- ja suunnitteluosasto
	Selvitetään, kehitetään ja kokeillaan varhaisen vaiheen toimenpiteitä tiedolla johtaen niille alueille, joille huono-osaisuutta ennakoivat tekijät kasaantuvat.	Kyllä	Vieraskielisyys Pienituloisuus Ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa olevat Työttömyys <i>Strategiamittareita, KTT tietolähteet</i>	Lasten ja nuorten alueellinen eriytyminen on vähentynyt, vieraskielisyys, pienituloisuus, kouluttamattomuus ja työttömyys eivät kasaudu.	<i>Mukana-ohjelma yhteistyössä toimialojen kanssa</i> Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala Kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus ja -tilastot yksikkö
Tavoite 4. Vähennetään kiusaamista ja yksinäisyyden kokemuksia					
Lapset ja nuoret Henkilöstö	Kiusaamisen vastainen ohjelma on käynnistetty. Kiusaamisen nykytilannetta on kartoitettu eri menetelmin ja saatu kehitettäviä teemoja esille. Kehitetään ja parannetaan kiusaamisen vastaisia toimenpiteitä.	Kyllä	Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus <i>Kouluterveyskysely</i> Koulukiusaamisen eri muodot <i>Kouluterveyskysely</i> <i>Prosessimittarit (TEA-visari)</i> Oppilashuollon mitoitus Kiusaamistapausten käsittely, perusaste ja lukio	Kaikilla on koulussa ystäviä ja kiusaamisen kokemukset ovat vähentyneet.	<i>Opiskeluhuollon ohjausryhmä</i> Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala Sosiaali- ja terveystoimiala

Kohderyhmä	Toimenpiteet	Asiat TA, TOSU tai yhteenveto-taulukossa	Seurantamittarit ja tietolähde	Oletettu vaikutus	Vastuutaho Päävastuutaho kursivilla
Tavoite 5. Vahvistetaan tietoperustaisuutta nuorten palvelujen suuntaamisessa ja kehittämisessä					
Itsenäistyvät nuoret ja nuoret aikuiset, peruskoulusta jatko-opintoihin ja työelämään siirtyvät alle 29-vuotiaat	Nuorten tilanteen seuranta ja arvioiminen paikallisen päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi nuorten kasvu- ja elinolotietojen pohjalta.	Ei	Nuorten hyvinvointikertomuksen tietosisältöjä on päivitetty ja ajantasaistettu. Ajankohtaiset teemat verkoston työssä esillä ja niistä on tehty esityksiä. Vuosittainen kooste tehty ja jaettu. <i>Verkoston seurantatieto</i>	Tietoperusta on vahvistunut ja näkyy palveluiden toiminnan suunnittelussa ja heijastumisessa palvelukohtaisiin TAE-teksteihin.	<i>Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto</i> Kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus ja -tilastot Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, nuorisopalvelut
	Ikäryhmille eri näkökulmista suunnattujen palvelujen yhteensovittaminen (alueellisuus ja toimintaympäristötö huomioiden; koulutustakuu, vapaa-aika ja liikkuminen, nuoret ja työ, terveys ja mielenterveys sekä osallisuus)	Ei	Verkostotyöskentelyn pohjalta syntyneet esitykset palvelujen yhteensovittamiseksi, ja em. esitysten mukaisten toimenpiteiden käynnistyminen. <i>Verkoston ja HYTEasiantuntijaryhmän seurantatieto</i>	Ikäryhmälle suunnattujen palvelujen saatavuus ja saavutettavuus on parantunut, ekosysteemin yhteistyö on kehittynyt, henkilöstön ja nuorten palvelutietoisuus on parantunut.	<i>Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto</i> Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, nuorisopalvelut

4. Ikääntyneiden toimintakyvyn ja osallisuuden vahvistaminen

Kohderyhmä	Toimenpiteet	Asiat TA, TOSU tai yhteenveto-taulukossa	Seurantamittarit ja tietolähde	Oletettu vaikutus	Vastuutaho Päävastuutaho kursivilla
Tavoite 1. Vahvistetaan ikääntyneen väestön hyvinvointia ja toimintakykyä					
Ikääntynyt väestö	Laaditaan kotihoidon asiakkaiden ja läheisten kanssa yhteistyössä liikkumissopimus. Tavoitteena on, että vähintään 70 %:lle säännöllisen kotihoidon asiakkaista on tehty liikkumissopimus.	Kyllä	Itsestä huolehtimisessa vähintään suuria vaikeuksia kokevien osuus yli 75-vuotiaissa (ADL) (%)	Ikääntyneen väestön hyvinvointi ja toimintakyky on kohentunut.	Sosiaali- ja terveystoimiala
	Kehitetään haavoittuvassa asemassa ja syrjäytymisriskissä olevien ikääntyneiden tunnistamiseksi ja tavoittamiseksi yhteistä työtä terveys- ja hyvinvointikeskusten, psykiatria- ja päihdepalvelujen sekä suun terveydenhuollon liikkuvien tiimien kanssa.	Kyllä	Arkitoimissa vähintään suuria vaikeuksia kokevien osuus yli 75-vuotiaissa (ADL) (%)		
	Järjestetään riskiryhmille tehostettua ryhmämuotoista elintapaohjausta toimintakyvyn parantamiseksi ja aivosairauksien riskin vähentämiseksi. Ikäihmiset, joilla lievä kognition heikentyminen ohjataan näihin ryhmiin. Kuntoutuslaitteistoa digitalisoidaan, jotta omaseuranta olisi mahdollista.	Kyllä	Muistinsa huonoksi kokevien osuus yli 65-vuotiaissa (%)		
	Kehitetään ikääntyneen väestön liikuntapalveluja laadukkaammiksi, monipuolisemmiksi ja helposti saavutettaviksi. Liikkumisohjelman alaisuuteen perustetaan ikäihmisten ja soveltavan liikunnan alatyöryhmä. Ryhmään kutsutaan edustaja kaikilta kaupungin toimialoilta sekä keskeisistä sidosryhmistä. Työryhmä työskentelee kiinteässä yhteistyössä vanhusneuvoston, vammaisneuvoston, rintamaveteraaniain neuvottelukunnan, Stadin ikäohjelman, Liikkuvat-verkoston ja keskeisten kehittämishankkeiden kanssa.	Kyllä	Apua riittämättömästi saavien osuus apua tarvitsevista yli 65-vuotiaissa (%) <i>THL, FinSote</i>		Ikäihmisten ja soveltavan liikunnan alatyöryhmä
	Selkiytetään ikääntyneiden liikuntapalveluiden tuottamisen roolit ja vastuut kaupunkitoimijoiden, kumppaneiden ja sidosryhmien välillä.	Kyllä	Ikääntyneen väestön liikuntapalveluiden kehittyminen <i>Toimialojen oma arviointitieto</i>		Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
	Stadin ikäohjelma on mukana Voimaa vanhuuteen -hankkeessa, joka kohdentuu yli 75-vuotiaisiin, kotona asuviin ja vähän liikkuviin ikäihmisiin, jossa laajennetaan vuonna 2019 hankkeen hyviä käytäntöjä koko kaupungin kattaviksi. Myös Helsingin sairaalassa huomioidaan liikkumisen edistäminen aiempaan vahvemmin.	Kyllä			Sosiaali- ja terveystoimiala Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

Kohderyhmä	Toimenpiteet	Asiat TA, TOSU tai yhteenveto- taulukossa	Seurantamittarit ja tietolähde	Oletettu vaikutus	Vastuutaho Päävastuutaho kursivilla
Tavoite 2. Vahvistetaan ikääntyneen väestön mahdollisuuksia tiedonsaantiin ja tuetaan heidän digitaitojensa kehittymistä					
Ikääntynyt väestö	Kehitetään ikääntyneen väestön palveluiden viestintää laadukkaammaksi ja monikanavaisemmaksi. Tietoa ikääntyneen väestön tarvitsemista palveluista on saatavilla eri muodoissa ja eri vuorokauden aikoina.	Ei	Viestintäkanavien määrä ja laatu, asiakaspalaute <i>Toimialan oma arviointitieto</i>	Ikääntyneet ovat saaneet nykyistä helpommin tietoa heitä koskevista palveluista.	<i>Sosiaali- ja terveystoimiala</i> Kaupunginkanslia, verkko- viestintä
	Seniори-info-verkkopalvelu kokoaa yhteen ikäihmisille tärkeää tietoa sähköisessä ja painetussa muodossa. Palvelua kehitetään entistä laajemmaksi ja saavutettavammaksi mm. chat-palvelun avulla.	Ei	Asiakaspalaute Toimialan oma arviointitieto		Sosiaali- ja terveystoimiala
	Helsingin kaupungin palveluneuvonta Helsinki-info tarjoaa helposti saavutettavaa palvelua kasvokkain kahdessa palvelupisteessä, lisäksi palvelua saa puhelimitse ja chatin kautta. Helsinki-info osallistuu erilaisiin ikäihmisille suunnattuihin tapahtumiin monipuolisissa palvelukeskuksissa ja tuo kaupungin neuvonnan asiakkaiden luokse. Helsinki-info-julkaisussa huomioidaan ikäihmisten tarpeet.	Ei	Ikääntyneille suunnatun viestinnän määrä, asiakaspalaute <i>Toimialan oma arviointitieto</i>		<i>Kaupunginkanslia, osallisuus ja neuvontayksikkö</i> Sosiaali- ja terveystoimiala
	Kehitetään kulttuurin ja vapaa-ajan sekä työväenopiston ikääntyneen väestön palveluista tiedottamista ja palveluviestinnän yhteistyötä.	Ei	Ikääntyneiden viestinnän perus- infraa sovelletaan KUVAn viestinnässä ja markkinoinnissa tottuneesti. <i>Toimialan oma arviointitieto</i>	<i>Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala</i> Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala Sosiaali- ja terveystoimiala	
	Kaikille kaupunkilaisille mahdollistetaan matalan kynnyksen pääsy verkkoon ja digitaalisiin palveluihin kirjastojen asiakastietokoneilta sekä tuetaan kansalaisten tietoyhteiskunta- ja digitaitoja tarjoamalla opastusta ja tukea digitaalisten palveluiden käyttöön yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Väestöryhmien erot tunnistetaan ja palveluja kohdennetaan erityistä tukea tarvitseville ja korkean riskin kohderyhmille.	Kyllä	Internetiä sähköiseen asiointiin käyttävien osuus (%) THL, FinSote	Ikääntyneen väestön digitaidot ovat vahvistuneet ja heillä on mahdollisuus käyttää tarvitsemiaan digipalveluja.	<i>Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala</i> Kaikki toimialat
	Kaupunkitasoisen digituen kehittäminen ja koordinointi ja kotiin tarjotavan digituen kokeileminen. Diginuovonta.hel.fi sivuston kehittäminen saavutettavaksi ja helppokäyttöiseksi.	Ei	Toiminnan kehittyminen <i>Toimialojen oma arviointitieto</i>		<i>Kaupunginkanslia, osallisuus ja neuvontayksikkö</i> Sosiaali- ja terveystoimiala

Kohderyhmä	Toimenpiteet	Asiat TA, TOSU tai yhteenveto-taulukossa	Seurantamittarit ja tietolähde	Oletettu vaikutus	Vastuutaho Päävastuutaho kursivilla
Tavoite 3. Tuetaan ikääntyneen väestön mahdollisuuksia aktiiviseen osallistumiseen ja vaikuttamiseen					
Ikääntynyt väestö	Kaupunki tarjoaa tiloja, ryhmiä ja tapahtumia, joissa ikäihmisten helppo kohdata toisiaan ja viettää aikaa yhdessä. Kaupungin tiloja voi varata ikäihmisten ja muiden kaupunkilaisten omaan käyttöön.	Kyllä	Aktiivisesti osallistuvien osuus yli 65-vuotiaissa (%) Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus yli 65-vuotiaissa (%) (THL, FinSote)	Ikääntyneen väestön mahdollisuudet harrastaa ja viettää aikaa toisten ikäihmisten ja muiden ihmisten kanssa sekä osallistua ja vaikuttaa kaupungin toimintaan ovat parantuneet.	<i>Sosiaali- ja terveystoimiala</i> Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala
	Yli 75-vuotiaille järjestetään alueellista toimintaa yhteistyössä palvelukeskustoiminnan, liikuntapalvelujen, järjestöjen ja vapaaehtoisten kanssa. Toiminta kohdennetaan erityisesti alueille, joilla ei ole liikuntapalveluja tai -tiloja ja joiden sosioekonominen asema on heikko.	Ei	Ikääntyneille suunnattujen kurssien määrän kasvu		<i>Sosiaali- ja terveystoimiala, palvelukeskustoiminta</i> Kaikki toimialat
	Työväenopisto ja Arbis tarjoavat paikkoja ihmisten kohtaamiselle. Työväenopisto ja Arbis järjestävät ikäihmisille suunnattuja kursseja ja luentoja eri ainealoilla. Ikäihmisten kurssien kurssimaksut ovat alennettuja normaalkursseihin verrattuna.	Ei	Induktiosilmukoiden määrän kasvu Esteettömyysohje on otettu käyttöön kaupunkiorganisatiossa <i>Toimialan oma arviointitieto</i>		<i>Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, Työväenopisto ja Arbis</i> Sosiaali- ja terveystoimiala
	Kaupungin tilojen ja tilaisuuksien esteettömyyteen panostetaan. Induktiosilmukoita lisätään kaupungin toimipisteissä ja esteettömyyden huolehtimisesta tehdään oma ohje kaupungille.	Ei			<i>Kaupunkiympäristön toimiala</i> Kaikki toimialat
Tavoite 4. Kehitetään ikääntyneen väestön asumisoja ja kotona asumisen mahdollisuuksia sekä turvataan heidän mahdollisuutensa hyvään arkeen ja liikkumiseen lähiympäristössään					
Ikääntynyt väestö	Kotihoitoa kehitetään entistä toimivammaksi ja asiakkaiden toiveita ja tarpeita vastaavaksi. Kotihoidossa pilotoidaan riskimittaria tunnistamaan ennakoivasti raskaampien palvelujen tarpeessa olevia, ja heille räätälöidään paremmin kotona asumista tukevia yksilöllisiä palvelukokonaisuuksia.	Kyllä	Kotihoidon palveluiden kehittyminen Kotihoidon sairaanhoitajien määrän kasvu Ikääntyneiden ympärivuorokautisen laitoshoidon vähentyminen <i>Toimialan oma arviointitieto</i>	Ikääntyneen väestön kotihoidon palvelut ovat laadukkaita.	Sosiaali- ja terveystoimiala
	Lisätään sairaanhoitajien määrää kotihoidossa siten, että sairaanhoitajien osuus koko kotihoidon henkilökunnasta on 20 % vuonna 2019. Lisäys toteutetaan sekä vähintään 20 vakanssin lisäyksenä että henkilöstörakenteen muutoksena kotihoidossa. Kotihoidossa selvitetään mahdollisuutta jatkaa työtehtäviä siten, että ikäihmisten luona kävisi mahdollisimman paljon samoja työntekijöitä.	Kyllä			Sosiaali- ja terveystoimiala
	Kehitetään kotona asumista tukevia kuntouttavia arviointijaksoja ja lisätään kotikuntoutusta. Jatketaan lähialuemallikokeiluja ja arvioidaan ne loppuvuonna 2019.	Kyllä			Sosiaali- ja terveystoimiala
	Vähennetään ikääntyneiden ympärivuorokautista laitoshoidon palveluasumista vastaavalla määrällä. Lisäksi lisätään pitkäaikaista ympärivuorokautista palveluasumista 50 paikan verran.	Kyllä			Sosiaali- ja terveystoimiala
	Kaupungissa turvataan esteettömyys asumisessa, liikkumisessa ja palveluiden käyttämisessä. Yleis- ja asemakaavoituksen yhteydessä korostetaan esteettömyyssuunnittelua. Uusilla kaava-alueilla määritellään kaavasunnittelun yhteydessä ne alueet, joilla edellytetään esteettömyyden erikoistasoa, esimerkiksi ikäihmisten palvelutalon sijoittelussa.	Ei	Niiden osuus, jotka ovat tyytyväisiä asuinalueensa olosuhteisiin yli 65-vuotiaissa (%) <i>THL, FinSote</i> Uusien ikääntyvien asuntokohteiden sijainti Uudet konseptit ja hankkeet <i>Toimialan oma arviointitieto</i>		Ikääntyneen väestön asumisolot ovat parantuneet ja heidän on helpompaa asioida lähiympäristössään ja koko kaupungissa.

Kohderyhmä	Toimenpiteet	Asiat TA, TOSU tai yhteenveto-taulukossa	Seurantamittarit ja tietolähde	Oletettu vaikutus	Vastuutaho Päävastuutaho kursivilla
	Olemassa olevaa rakennuskantaa ja asuinalueita parannetaan soveltuvaan ikäihmisten asumiseen mm. edistämällä hissien rakentamista ja parantamalla lähiympäristön esteettömyyttä. Kaupunki tukee hissien rakentamista asuintaloihin, vuosittain tavoite on 70 jälkiasennushissiiä.	Kyllä	Niiden osuus, jotka ovat tyytyväisiä asuinalueensa olosuhteisiin yli 65-vuotiaissa (%) <i>THL, FinSote</i>	Ikääntyneen väestön asumisolot ovat parantuneet ja heidän on helpompaa asioida lähiympäristössään ja koko kaupungissa.	<i>Kaupunginkanslia, aluerakentaminen</i> Kaupunkiympäristön toimiala Sosiaali- ja terveystoimiala
	Väestön ikääntyminen kasvattaa valmiuksia joukkoliikennepalvelujen esteettömyydelle, opasteiden selkeydelle sekä korostavat turvallisuuskysymyksiä entistä vahvemmin. HKL panostaa asema- ja pysäkkiympäristöjen sekä kaluston viihtyisyyteen ja esteettömyyteen. palvelukeskus Helsinki kehittää vanhusten ja vammaisten kuljetuspalveluihin mobiilisolusta helpottamaan tilauksia.	Kyllä	Uusien ikääntyvien asutuskohdeiden sijainti Uudet konseptit ja hankkeet <i>Toimialan oma arviointitieto</i>		<i>Kaupunkiympäristön toimiala</i> HKL <i>Palvelukeskus Helsinki</i>
	Vahvistetaan monipuolisten palvelukeskusten lähiverkostoa siten, että ikääntyneille soveltuvia asuntoja vuokra-asumisesta omistusasumiseen sijoitetaan lähelle monipuolisia palvelukeskuksia, hyviä palveluja ja joukkoliikenneyhteyksiä. Kehitetään monipuolinen palvelukeskus-toimintamallin yhteyteen sovitettuja palveluja.	Kyllä			<i>Sosiaali- ja terveystoimiala</i> Kaupunginkanslia, Aluerakentaminen Kaupunkiympäristön toimiala Heka Haso

Tavoite 5. Parannetaan ikääntyneelle väestölle tarjottavien palvelujen laatua ja pyritään huomioimaan entistä paremmin heidän tarpeensa palvelutuotannossa

Ikääntynyt väestö	Kehitetään ikääntyneiden palveluja kokonaisuutena varhaisesta tuesta elämän loppuvaiheeseen asti.	Kyllä	Myönteinen asiakaskokemus terveyspalveluissa yli 65-vuotiaissa (%)	Ikääntyneen väestön palvelut ovat entistä asiakaslähtöisempiä ja laadukkaampia, ja ikääntyneen väestön tarpeet on huomioitu kaupungin palvelutuotannossa nykyistä paremmin. Asiakastyytyväisyys on kasvanut.	Sosiaali- ja terveystoimiala
	Tuetaan omaishoitajien asemaa ja jaksamista monipuolisilla ja yksilöllisillä palveluilla. Omaishoidon kotiin myönnettävän niin sanotun tuntilimituksen tuntimäärä nousee 12 tuntiin vuorokaudessa vuonna 2019.	Kyllä	Myönteinen asiakaskokemus sosiaalipalveluissa yli 65-vuotiaissa (%)		Sosiaali- ja terveystoimiala
	Pilotoidaan osana MPK-toimintamallia Kalasataman THK:n hammashoitolassa ja Kinaporin monipuolisessa palvelukeskuksessa moniammatillisia suugeriatriasia tiimejä.	Kyllä	Vanhusten kotihoitopalveluita riittävästi saaneiden osuus yli 65-vuotiaissa, (%) tarvinneista		Sosiaali- ja terveystoimiala
	Kehitetään omaishoidon palveluja edelleen nykyistä sujuvammiksi ja monimuotoisemmiksi. Palvelut räätälöidään omaishoitajan ja hoidettavan tarpeen mukaan. Omaishoitajien vertaistukea järjestetään myös käyttäen etäyhteyksiä. Myös työssäkäyvien omaisten tukimuotoja kehitetään.	Kyllä	Muita vanhusten palveluja riittävästi saaneiden osuus yli 65-vuotiaissa, (%) tarvinneista <i>(THL, FinSote)</i>		Sosiaali- ja terveystoimiala
	Liikkuvat-verkosto edistää henkilökunnan osaamista kehittää ja tuottaa monipuolisia, laadukkaita ja saavutettavia kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluita ikääntyneille muun muassa tuottamalla moniammatillisia keskustelufoorumeita, etsimällä ja jakamalla uutta tietoa sekä tukemalla sektorit ylittävää yhteistyötä.	Kyllä	Jalkautuvien palvelumuotojen kehittyminen <i>Toimialan oma arviointitieto</i>		Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
	Palvelukeskus Helsingin hyvinvointipalveluista kehitetään ikäihmisten kotona asumista tukeva palvelukokonaisuus. Kotona asumista tukeviin palveluihin sisältyvät esimerkiksi etäkuntoutus ja etädiagnostiikkaan tarjottavat työvälineet.	Kyllä			Palvelukeskus Helsinki

Kohderyhmä	Toimenpiteet	Asiat TA, TOSU tai yhteenveto- taulukossa	Seurantamittarit ja tietolähde	Oletettu vaikutus	Vastuutaho Päävastuutaho kursivilla
	Kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta parannetaan jalkautuvia palvelu- ja vapaaehtoistoiminnan muotoja kehittämällä. Kehitetään uudenlaisia digitaalisia kulttuuripalveluita sosiaali- ja terveyspalveluiden kotihoidon asiakkaille esimerkiksi Tänään kotona -hankkeen avulla.	Kyllä	Myönteinen asiakaskokemus terveyspalveluissa yli 65-vuotiaissa (%) Myönteinen asiakaskokemus sosiaalipalveluissa yli 65-vuotiaissa (%) Vanhusten kotihoitopalveluita riittämättömästi saaneiden osuus yli 65-vuotiaissa, (%) tarvinneista Muita vanhusten palveluja riittämättömästi saaneiden osuus yli 65-vuotiaissa, (%) tarvinneista (THL, FinSote) Jalkautuvien palvelumuotojen kehittyminen <i>Toimialan oma arviointitieto</i>	Ikääntyneen väestön palvelut ovat entistä asiakaslähtöisempiä ja laadukkaampia, ja ikääntyneen väestön tarpeet on huomioitu kaupungin palvelutuotannossa nykyistä paremmin. <i>Asiakastyytyväisyys on kasvanut.</i>	Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

Tavoite 6. Kehitetään kaupungin toimintaa ja palveluja entistä muistiystävällisemmiksi

Ikääntynyt väestö	Kaupungissa otetaan käyttöön muistiystävällisen toiminnan käsikirja ja toimitaan muistiystävällisesti kaikissa ikääntyneiden palveluissa. Muistikylä-mallin valmistelu etenee.	Kyllä	Muistiystävällisen toiminnan käsikirja on otettu käyttöön. <i>Toimialan oma arviointitieto</i>	Helsinki on yhä muistiystävällisempi kaupunki. Muistisairaiden ja muistin heikentymistä kokeneiden tarpeet on huomioitu entistä paremmin kaupungin toiminnassa ja palveluissa.	Sosiaali- ja terveystoimiala
	Jatketaan Vuosaaren, Koskelan ja keskustan monipuolisten palvelukeskusten uudisrakennusten suunnittelua. Selvitetään ikääntyneiden välimuotoisia asumisratkaisuja. Jatkamme kotihoidon ja palvelutalojen asiakkaiden päivystyksellisten tilanteiden hoidon järjestämisen mallien kehittämistä yhdessä ensihoidon, HUS:n ja GeroMetro-kehittämisverkoston kumppaneiden kanssa.	Kyllä	Palvelukeskustoiminnan kehittyminen ja uusien ikääntyneen väestön asumisratkaisujen kehittyminen <i>Toimialan oma arviointitieto</i>		Sosiaali- ja terveystoimiala

5. Mielen hyvinvoinnin ja päihteettömyyden edistäminen

Kohderyhmä	Toimenpiteet	Asiat TA, TOSU tai yhteenveto-taulukossa	Seurantamittarit ja tietolähde	Oletettu vaikutus	Vastuutaho Päävastuutaho kursivilla
Tavoite 1. Edistetään mielen hyvinvointia					
Työkäiset, ikääntyneet	Mielialahäiriö-, psykoosi- ja päihdehoito-ohjelmien näyttöön perustuvia sisältöjä ja toimintamalleja yhteinäistetään koko kaupungissa.	Kyllä	Psykiatrisessa avohoidossa olevien potilaiden sairaalapäivien määrä vähenee vuoteen 2018 verrattuna (<i>Sosiaali- ja terveystoimialan tilastot</i>)	Työkäisten ja ikääntyneiden mielen hyvinvointi on lisääntynyt ja palveluja on saatavilla.	Sosiaali- ja terveystoimiala
	Psykiatria- ja päihdepalveluissa vahvistetaan palvelujen saatavuutta ja asiakkaan arjessa selviytymistä lisäämällä liikkuvaa ja matalan kynnyksen toimintaa sekä ottamalla käyttöön sähköisiä palveluja.	Kyllä	Mittaria kehitetään sosiaali- ja terveystoimialan käyttösuunnitelman seurannan yhteydessä. <i>Sosiaali- ja terveystoimialan tilastot ja laadullinen seurantatieto</i>		
Tavoite 2. Vähennetään alkoholin, tupakkatuotteiden, huumausaineiden ja muiden päihtymiseen käytettävien aineiden sekä rahapelaamisen aiheuttamia haittoja					
Nuoret	Tarjotaan nuorille osallistumisen tai osallisuuden keinoin mahdollisuuksia ennaltaehkäisevän päihdetyön menetelmien suunnitteluun, toteutukseen tai arviointiin	Ei	Osallistuneet nuoret (vähintään 2 vaihetta) <i>Toimialan oma seurantatieto</i>	Nuorten osallisuus ehkäisevässä päihdetyössä on lisääntynyt.	<i>Nuorisopalvelut / Klaari Helsinki</i>
Vanhemmat (väkilinen kohderyhmä nuoret)	Tiedon jakaminen ja keskustelun mahdollistaminen päihteistä vanhemmille/muille aikuisille eri kanavien kautta.	Ei	Vanhemmille suunnattujen toimenpiteiden määrä <i>Toimialan oma seurantatieto</i>	Vanhemmat ovat tiedostaneet oman roolinsa vaikuttajina nuorten päihteiden käyttöön.	<i>Nuorisopalvelut / Klaari Helsinki</i>

Kohderyhmä	Toimenpiteet	Asiat TA, TOSU tai yhteenveto- taulukossa	Seurantamittarit ja tietolähde	Oletettu vaikutus	Vastuutaho Päävastuutaho kurssiivilla
<p>1. Helsingin koko väestö, erityisesti nuoret</p> <p>2. Vähittäismyynnin ja anniskeluelinkein toimijat Helsingissä</p>	<p>PAKKA-toimintamallissa ehkäistään haittoja kunnan ennaltaehkäisevän päihdetyön toimijoiden, valvontaviranomaisten sekä vähittäismyynnin ja anniskeluelinkeinojen toimijoiden yhteistyönä.</p> <p>Tilannekuvan seuranta alkoholiin, tupakkaan ja rahapelaamiseen liittyen.</p> <p>PAKKA-vuosikellon vakiintuneiden toimenpiteiden toteuttaminen (ostokokeet, asiakasarvioinnit, kampanjat) valituilla alueilla.</p> <p>PAKKA-periaatteiden ja toiminta-alueen selkeyttäminen sekä yhteistyön kehittäminen oppilaitosten kanssa.</p> <p>PAKKA työn tunnetuksi tekeminen.</p>	<p>Kyllä</p>	<p>Onko nähnyt omalla asuinalueellaan huumeiden myyntiä tai käyttöä, alaikäisten alkoholin käyttöä, alaikäisten muiden päihneiden käyttöä, alkoholin tai tupakan välittämistä alueella. <i>Turvallisuustutkimus 2018</i></p> <p>Huoli omalla asuinalueella: ravintoloiden pitkät aukioajat, alkoholin anniskelu selvästi päihtyneille, alkoholin juominen julkisella paikalla. <i>Turvallisuustutkimus 2018</i></p> <p>Tupakan ja nikotiinituotteiden sekä alkoholin ja rahapelaamisen käyttöä ja ostokäyttäytymistä kuvaavat kysymykset. <i>FinSote ja Kouluterveyskysely.</i></p> <p>Ostokokeidenmäärä ja niiden tulokset sekä asiakasarviointien määrä <i>Toimialojen arviointitieto, sosiaali ja terveystoimiala, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala</i></p>	<p>Alkoholin, tupakkatuotteiden ja rahapelien saatavuus alaikäisillä on vähentynyt.</p> <p>Päihtyneille anniskelu ja humalajuomisen haitat ovat vähentyneet.</p> <p>Rakenteet ja yhteistyö ovat vahvistuneet PAKKA-toimenpiteiden edistämiseksi.</p> <p>Ikäraja-valvonta on tehostunut ja koeostajia ja asiakasarviointien tekijöiden riittävyys on turvattu oppilaitosyhteistyöllä.</p>	<p><i>PAKKA-ohjausryhmä</i></p> <p>Sosiaali- ja terveystoimiala, Aikuisten ehkäisevän mielen-terveys- ja päihdetyön yksikkö</p> <p>Kulttuurin- ja vapaa-ajan toimiala, Nuorisopalvelut/Klaari Helsinki</p> <p>Kaupunginkanslia, turvallisuus- ja valmiusyksikkö</p>
	<p>Perustetaan pääkaupunkiseudun yhteinen PAKKA-rakenne, jossa nostetaan esille seudullisia ilmiöitä sekä suunnitellaan yhteisiä toimenpiteitä.</p>	<p>Kyllä</p>	<p>Toiminnan käynnistyminen</p> <p><i>PAKKA-tarjontaryhmän oma seurantatieto</i></p>	<p>Yhteistyö pääkaupunkiseudun elinkeinon kanssa on tehostunut.</p>	<p><i>PAKKA-tarjontatyöryhmä</i></p> <p>Sosiaali- ja terveystoimiala, Aikuisten ehkäisevän mielen-terveys- ja päihdetyön yksikkö</p> <p>Kulttuurin- ja vapaa-ajan toimiala, Nuorisopalvelut/Klaari Helsinki</p> <p>Kaupunginkanslia, turvallisuus- ja valmiusyksikkö</p>

Kohderyhmä	Toimenpiteet	Asiat TA, TOSU tai yhteenveto-taulukossa	Seurantamittarit ja tietolähde	Oletettu vaikutus	Vastuutaho Päävastuutaho kurssiivilla
Kaikki ikäryhmät	<p>Seurataan tietoperusteisesti 1.3.2018 voimaan tulleen uuden alkoholilain vaikutuksia kaupunkiturvallisuuteen sekä helsinkiläisten alkoholin käyttöön ja alkoholihaittoihin.</p> <p>Yhteisen tilannekuvan ylläpitäminen Helsingin poliisilaitoksen kanssa käytävissä olevaan tietoon perustuen.</p> <p>Käytävissä olevan tilasto- ja tutkimustiedon tueksi kartoitetaan uusia mahdollisia tietolähteitä ja yhteistyötahoja.</p>	Ei	Ensisijaisesti poliisin rikos ja tehtävätilastot (<i>Po/Stat</i>).	Seurannan ja analyysin perusteella pystytään tunnistamaan ajoissa kehityskulut, jotka edellyttävät toimia yhteistyön osapuolilta.	Kaupunginkanslian turvallisuus- ja valmiusyksikkö (koordinointi)
Tavoite 3. Edistetään savuttomia ja nikotiinittomia arkiympäristöjä					
Helsinkiläiset	Savuton Helsinki verkosto jatkaa toimintaa ja seuraa nikotiinittomuus ja savuttomuus frekvenssejä.	Kyllä	Tupakoiden ja muita nikotiini-tuotteita käyttävien osuus. <i>FinSote, Sosiaali- ja terveys-toimen tilastot.</i>	Alle 8 % käyttää tupakkaa ja nikotiinituotteita vuoteen 2025 mennessä.	Sosiaali- ja terveystoimiala, Muut toimialat, <i>Savuton Helsinki verkosto</i>
Lasta odottavat perheet	Vähennetään tupakointia lasta odottavissa perheissä ja neuvoloissa käynnistetään tupakastavieroitus ryhmät. Jatkoseuranta ja motivointi oman terveydenhoitajan kanssa vastaanottokäynneillä. Saman sisältöinen vieroitusryhmä 4 x vuodessa. Pilotti kestää vuoden, jonka jälkeen arviointi ja mahdollinen laajentaminen.	Kyllä	Odottavien äitien tupakointi (%) (<i>Sote, Ecomed</i>)	Raskaana olevien tupakointi on vähentynyt.	Sosiaali- ja terveystoimiala <i>Savuton Helsinki verkosto</i>
Peruskoululaiset	<p>Päihteidenkäytön puheeksiotossa kysytään tupakan, nuuskan ja sähkösavukkeiden kokeilusta ja käyttämisestä terveystarkastusten yhteydessä.</p> <p>Interventioita ovat: Tukea annetaan tarvittaessa yksilöllisesti tai ryhmissä. Neuvokas perhe -kortin ja -menetelmän käyttäminen. Vanhempien tukeminen koululaisten nikotiinittomassa kasvuympäristössä. Nuorten tiedon lisääminen nuuskan ja sähkötupakan terveyshaitoista.</p>	Kyllä	8. ja 9. luokkalaisten tupakan, nuuskan ja sähkösavukkeiden käyttö. <i>Kouluterveyskysely</i>	Tupakointi ja nuuskan käyttö on vähentynyt.	Sosiaali- ja terveystoimiala Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimiala, nuorisopalvelut <i>Savuton Helsinki verkosto</i>

Kohderyhmä	Toimenpiteet	Asiat TA, TOSU tai yhteenveto- taulukossa	Seurantamittarit ja tietolähde	Oletettu vaikutus	Vastuutaho Päävastuutaho kurssiivilla
Toisen asteen opiskelijat	<p>Päihteidenkäytön puheeksiotossa kysytään tupakan, nuuskan ja sähkösavukkeiden kokeilusta ja käyttämisestä terveystarkastusten yhteydessä.</p> <p>Vieroituksen tuki otetaan osaksi ammatillisen oppilaitoksen opiskeluhoollon suunnitelmaa.</p> <p>Toimipaikkakohtaisesti/ kampusalueittain opiskelijahyvinvointitiimissä aiheeksi nostetaan tupakan ja nuuskan käytön vähentäminen.</p> <p>Toteutetaan hyvinvointiviikko kaupungin oppilaitoksissa. Huomioidaan monimuotoisuus, esimerkiksi tarvittaessa äidinkieliset pienryhmät.</p> <p>Vahvistetaan osallisuus savuttomuuden ja nikotiinittomuuden edistämisessä.</p>	<p>Kyllä</p>	<p>Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden ja ammatillisen oppilaitoksen toisen asteen opiskelijoiden päihteiden käyttö. <i>Kouluterveyskysely</i></p> <p>Tupakointitieto <i>Kouluterveyskysely</i></p> <p>Hyvinvointipäivien lukumäärä <i>Toimialojen oma arviointitieto</i></p>	<p>Tupakointi ja nuuskan käyttö on vähentynyt. Käytänteet on luotu.</p>	<p>Sosiaali- ja terveystoimiala</p> <p>Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala</p> <p>Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimiala, nuorisopalveut</p> <p><i>Savuton Helsinki verkosto</i></p>

6. Elävät, omaleimaiset ja turvalliset kaupunginosat

Kohderyhmä	Toimenpiteet	Asiat TA, TOSU tai yhteenveto- taulukossa	Seurantamittarit ja tietolähde	Oletettu vaikutus	Vastuutaho Päävastuutaho kursivilla
Tavoite 1. Kehitetään keskustan ja kaupunginosien elinvoimaisuutta					
Kaikki helsinkiläiset	Kehitetään Baanan ja Töölönlahden alueita tapahtuma- paikkoina sekä kulttuurin ja vapaa-ajan keskittyminä	Kyllä	Töölönlahtiverkoston järjestä- mien tapahtumien määrä. <i>Toimialan oma arviointitieto</i>	Keskusta-alueiden viihtyisyys ja turvallisuus on lisääntynyt.	Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kaikki helsinkiläiset ja vierailijat	Kasvatetaan asukkaiden vaikutusvaltaa elinympäristönsä asioihin hyödyntämällä laajasti osallisuuden menetelmiä ja kutsumalla asiakkaita ja sidosryhmiä mukaan palvelu- jen kehittämiseen	Kyllä	Kulttuurin ja vapaa-ajan olosuhteiden suunnitteluperi- aatteet on hyväksytty lauta- kunnassa. <i>Toimialan oma arviointitieto.</i>	Asukkaiden osallisuus on lisääntynyt ja helsinkiläisten ja vierailijoiden kulttuurin ja vapaa-ajan toimintamahdolli- suudet ovat parantuneet.	Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kaikki helsinkiläiset	Tapahtumien järjestämistä helpotetaan. Ulkoilmakon- serttien päättymisaikalinjaukset päivitetään uuden asukaskyselyn pohjalta	Kyllä	Kävely-ympäristöjen tutkimus (kehitetään eteenpäin kävelyn edistämishjelman yhteydes- sä) <i>Liikenne- ja katusuunnitte- luyksikkö</i>	Mahdollisuudet järjestää tapahtumia ja osallistua niihin on parantunut eri kaupungi- nosissa.	Kaupunkiympäristön toimiala Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kaikki helsinkiläiset	Keskustan yleisten alueiden hankkeet sekä viihtyisyyden ja turvallisuuden lisäämisen hankkeet.	Kyllä	Kävely-ympäristöjen tutkimus (kehitetään eteenpäin kävelyn edistämishjelman yhteydes- sä) <i>Liikenne- ja katusuunnitte- luyksikkö</i>	Keskusta-alueiden viihtyisyys ja turvallisuus on lisääntynyt.	Kaupunkiympäristön toimiala
Tavoite 2. Edistetään liikkumisen sujuvuutta kestäväillä kulkumuodoilla					
Kaikki helsinkiläiset	Kehitetään Helsingin liikenneverkkoa liikennesuunnitte- lua tukevan liikkumisen kehittämissuunnitelman ja kestäväen kaupunkiliikkumisen suunnitelman (Sustainable Urban Mobility Plan, SUMP).	Kyllä	Jalankulku-, pyöräily- ja jouk- koliikennematkojen yhteenlas- kettu osuus kaikista matkoista kasvaa verrattuna viiden edellisen vuoden keskiarvoon, joukkoliikenteen kuljetus- osuudet keskustan rajalla ja poikittaisliikenteessä. <i>Liikenteen kehitys Helsingissä -raportti.</i>	Kestävien liikkumismuotojen laatu ja saavutettavuus sekä liikenteen sujuvuus ovat pa- rantuneet.	Kaupunkiympäristön toimiala

Kohderyhmä	Toimenpiteet	Asiat TA, TOSU tai yhteenvedotaulukossa	Seurantamittarit ja tietolähde	Oletettu vaikutus	Vastuutaho Päävastuutaho kursivilla
Kaikki helsinkiläiset	Kehitetään ja laajennetaan kantakaupungin raitiotietä Helsingin raitioliikenteen kehittämissuunnitelman sekä HSL:n raitioliikenteen linjastosuunnitelman mukaisesti.	Kyllä	Jalankulku-, pyöräily- ja joukkoliikennematkojen yhteenlaskettu osuus kaikista matkoista. <i>Liikenteen kehitys Helsingissä -raportti.</i>	Kestävien liikkumismuotojen laatu ja saavutettavuus sekä liikenteen sujuvuus ovat parantuneet.	Kaupunkiympäristön toimiala
Tavoite 3. Edistetään viherverkoston ja puistojen monipuolisuutta sekä ulkoliikuntaa ja viherympäristössä oleskelua					
Kaikki helsinkiläiset	Vahvistetaan kaupunginosien omaleimaisuutta täydennysrakentamisen, kaupunkitila- ja maisemasuunnittelun ja luonnonhoidon keinoin. Tehdään toiminnallista kävely-ympäristöä tukevia suunnitteluratkaisuja (esim. asemanseudut). Vahvistetaan kaupunkielämää ja kävelyä koskevaa tietopohjaa.	Kyllä	Aluesuunnitelmia valmistuu tasapuolisesti kaupungin eri osissa. <i>Alueellisen suunnittelun yksikön seurantatieto</i> Kävely-ympäristöjen tutkimus (kehitetään eteenpäin kävelyn edistämishajonnan yhteydessä) <i>Liikenne- ja katusuunnittelu</i> yksikkö	Asuinalueiden viihtyisyys ja elinvoimaisuus ovat lisääntyneet. Kaupunkiluonnon laatu ja saavutettavuus ovat parantuneet. Alueet ja niiden suunnittelu kehittyvät	Kaupunkiympäristön toimiala Kaupunginkanslia
Tavoite 4. Kaikille helsinkiläisille mahdollistetaan osallistuminen kulttuuri- ja harrastustoimintaan					
Ikäihmiset	Lisätään ikääntyneiden kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen saavutettavuutta ja ikääntyvien liikkumiseen kannustavien vapaaehtoistoiminnan muotoja.	Ei	Saavutettavuus asukkaiden näkökulmasta. <i>Pikapalautte Toimialan oma arviointitieto</i>	Kulttuuri ja vapaa-ajan palvelut ovat ikäihmisten saavutettavissa paremmin.	Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kaikki helsinkiläiset	Edistetään kaupungin digitaalisten palveluiden ja sitä kautta harrastusmahdollisuuksien löytymistä.	Kyllä	Vähintään kaksi toimialan kolmesta suuresta asiakastietojärjestelmästä (kirjasto, nuorisotalot, liikunta) on kytketty oma.helsinki -asiakkuuteen <i>Toimialan oma arviointitieto</i>	Harrastusmahdollisuudet löytyvät paremmin	Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Tavoite 5. Edistetään toimenpiteitä, joilla lisätään arkiympäristön turvallisuutta ja viihtyisyyttä kaikissa kaupunginosissa					
Kaikki helsinkiläiset	Kaupunkitasoista turvallisuussuunnittelua jatketaan paikallisen turvallisuussuunnittelun periaatteiden mukaisesti. Tuotetaan ajantasaista tietoa Helsingin turvallisuuskehityksestä.	Ei	Koettu turvallisuus kaupungin keskustassa ja asuinalueilla (<i>strategiamittari</i>) Väkivallan näkeminen omalla asuinalueella. <i>Turvallisuustutkimus 2018</i>	Viranomaisten toiminnan koordinaatio on parantunut ja suunnitelmallinen yhteistyö turvallisuuden edistämiseksi toteutuu.	Kaupunginkanslia, turvallisuus- ja valmiusyksikkö

Kohderyhmä	Toimenpiteet	Asiat TA, TOSU tai yhteenveto- taulukossa	Seurantamittarit ja tietolähde	Oletettu vaikutus	Vastuutaho Päävastuutaho kursivilla
Kaikki helsinkiläiset	Turvallinen Helsinki -verkostossa lisätään turvallisuuden eri ilmiöihin liittyvää tietämystä ja osaamista sekä löydetään kumppanuuksia konkreettisen yhteistyön suunnitteluun.	Ei	Muutokset segregaatiokehitystä indikoivissa mittareissa kaupunkistrategian mittarit (<i>alueiden eriytymisen indeksi, asukastyytyväisyys</i>), nuorten jengien lukumäärä, viharikosten lukumäärä, väkivaltaisen ekstremismin tunnusmerkkien täyttävien rikosten määrä <i>Helsingin poliisilaitoksen tuottama tieto</i>	Yhteistyön osapuolille on muodostunut yhteinen näkemys Helsingin turvallisuustilanteesta ja siihen liittyvistä ilmiöistä. Epätoivottuja ilmiöitä on pystytty yhteistyön keinoin ennalta ehkäisemään tai niiden haittoja vähentämään.	Turvallinen Helsinki -verkosto
Kaikki helsinkiläiset	Liikenneturvallisuuden kehittämissuunnitelman kaikki toimenpiteet	Kyllä	Tieliikenneonnettomuuksissa kuolleiden ja loukkaantuneiden määrät. <i>Liikenneonnettomuusrekisteri (KYMP)</i>	Onnettomuuksien määrä ja niissä kuolleiden ja loukkaantuneiden määrät ovat vähentyneet.	Kaupunkiympäristön toimiala
Tavoite 6. Ehkäistään tapaturmia ja lähisuhteissa tapahtuvaa väkivaltaa					
Kaikki helsinkiläiset	Lähisuhdeväkivallan ehkäisytyöryhmä pitää yllä tilannekuvaa ilmiöstä, päivittää lähisuhdeväkivaltaan liittyviä ohjeistuksia, tiedottaa ja tuottaa koulutusta ilmiöstä sekä tekee esityksiä lähisuhdeväkivaltaa ehkäisevistä toimenpiteistä.	Ei	1. Koulutuksiin osallistuvien kaupungin työntekijöiden määrä <i>eTaika, lähisuhdeväkivallan ehkäisyryhmä</i> 2. Lähisuhdeväkivaltaa kokeneet helsinkiläiset <i>Turvallisuustutkimus 2018</i> . Poliisin rikos- ja tehtävätilastot lähisuhdeväkivallan osalta PolStat	Viranomaisten tiedonvaihto on lisääntynyt ja yhteistyö on sujuvaa. Lähisuhdeväkivallan uhrien ja tekijöiden avunsaanti on helpottunut.	Lähisuhdeväkivallan ehkäisytyöryhmä Sosiaali- ja terveystoimiala Kaupunginkanslia

Kohderyhmä	Toimenpiteet	Asiat TA, TOSU tai yhteenveto- taulukossa	Seurantamittarit ja tietolähde	Oletettu vaikutus	Vastuutaho Päävastuutaho kursivilla
Ikääntynyt väestö Kaikki helsinkiläiset	Lisätään helsinkiläisten tietoisuutta liukastumisen ja koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisemisestä sekä kehitetään niistä aiheutuvien sairaanhoidon tarpeiden seuranta. Laaditaan ja otetaan käyttöön liukastumisen ja koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisemisen toimitasuunnitelma.	Kyllä	Toimitasuunnitelma on laadittu ja otettu käyttöön. <i>Sosiaali- ja terveystoimialan arviointitieto.</i> Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot sekä lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä <i>Sotkanet. Lisäksi käytössä tulostittareina RAI sekä FRAT-seulan käytöstä otos vuosittain.</i> Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäisistä. <i>Sotkanet.</i> Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä, % vastaavanikäisestä väestöstä. <i>Sotkanet.</i>	Kaatumisista johtuva hoidontarve on vähentynyt etenkin iäkkäillä.	Sosiaali ja terveystoimiala Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn verkosto
Kaikki helsinkiläiset	Kaupunki osallistuu alueelliseen ja kansalliseen koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn kehittämistyöhön, jossa painopisteenä on kaatumistapaturmien ehkäisy. Kerätään tietoa helsinkiläisten koti- ja vapaa-ajan tapaturmistta, etenkin kaatumisista ja niiden tapahtumapaikoista.	Ei	Käytettävissä olevien tietolähteiden määrä ja laatu helsinkiläisten koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ja niiden vaikutusten (hoidontarve, kustannukset) seurannassa. <i>Turvallisuustuktimus 2018</i>	Koti- ja vapaa-ajan tapaturmista sekä niiden tapahtumapaikoista on entistä enemmän tietoa. Tapaturmien ehkäisyä on kehitetty tietoon perustuen yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.	Kaupunginkanslia Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn verkosto